

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap November 17^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön. Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Az eleven halott. *(Végzet.)*

„Meglehet, hogy kegyed az, kinek magát mondja — viszonya az öreg, 's az ajtóhoz közeledék — szja! de kegyed tegnap agyon üttetett, 's ide hozatván én testéről egy felvételi bizonytságot is adtam, és róla számolnom kell. Ha kegyed felelevenedett, azon örülök; de azért mint holt test mind addig itt marad, míg az egész dolog világosságra jó. Rendnek kell mindenben lenni.“

„Kend egy öreg bolond! hiszen látja, hogy nem vagyok halott.“

„Az nekem mindegy, kegyed nekem mint holt adatott által, ha most nem az, arról nem tehetek!“

„Ki nyilatkoztatott engem holtak?“

„A' biztos ur, annak jegyzője, a' sebész, az őrcommandans, 's a' két targonczás, kik kegyedet ide hozták. Mind ezek egy szóval bizonyíták a' dolgot, protokolizálták, 's ez okból a' dolog már semmi kétséget se szenved.“

„Roszul tudósíták kendet; én csak jobban tudom!“

„Soha se! — mond a' holtak őre — sokszor a' betegek se tudják állapotjokat, annál kevesbbé a' holtak.“

„Már látom, kend engem meg akar ölni — kiálték egészen haragosan — eresszen-ki, vagy mindent összeverek a' mi itt van“ 's egyszersmind seprőmet újra felkapván fenegetődzém feléje.

„Fiatal ember! — monda most — holt, vagy nem holt, az nekem mindegy. Feküdjék-le ismét, 's ha megvirad, nem bánom, egy törvényes protestatiót irhat, én azt az illető helyre el fogom vinni, 's kegyed addig csendesen várakozzék, és ne zavarja a' közönséges békességet!“

„Reménylem, hogy erővel csak itt nem tartatok?”

„Elég az hozzá, nekem a' holnapi napra három cada-veremnek (holt testemnek) meg kell lenni — monda egész hidegvérűséggel — mert én arról felelni tartozom. Ha kegyed valamelly másik embert akar maga helyett állítani, azt is elfogadom, de mig az eljő, kegyednek itt kell maradni.”

„Látott-e az ember valaha illy barmot?” szólék egészen felhevülve.

„Még egyszer mondóm — viszonzá ő — legyen békével; mert tudja-meg, hogy én magamat védenozeimtól megbántatni nem szoktam; legyen csak olly jó, 's kövesse két társai példáját. és azután csak maradjon csendesesen.”

Itt már béketűrésem kifogyott, 's olly erővel csaptam fegyveremmel az ablakra, melly engemet az öregtől elkülönzött, hogy cserepei csörömpölve hulltak alá. Ő két lépést hátrált. De a' második csapás nekem olly rést nyitott, hogy csak egy bátor ugrás kellett, 's szabad lehettem volna. A' mint öröm látá, hogy szabadságomat erővel akarom ki-
eszközleni, 's hogy egy cadaver valamennyi ablaktábláját összezúzta, egészen elkeseredett, 's felém ugorván mind két kezével megragadott; én se voltam rest, egymást huzzuk, vontuk, mig végre lámpája elesett, 's mi tökéletes setétségben valánk. Kiabálásunk, 's az öklözések, mellyeket egymásnak viszonyosan osztogatánk, iszonyú lármát csináltak.

Egy csapat arra menő czirkállók (patrouille) lármánkra figyelmetesekké tétetvén, keményen zörgettek a' kapun. Mi ketten mint valamelly commandóra szét ugránk.

Az őr kinyitá kapuját.

Nem sokára azután jó formán egyességre léptünk. A' czirkálló katonaság vezére őrző cerberusomat rábirta, hogy ruházatomat kiszolgáltassa, 's megengedje, hogy addig szobájában maradhassak, mig képes lehetnék haza menni. Igaz, hogy sok dolgába került, mig elhitetheté vele, hogy itt rendkívüli eset történt, 's ő kötelességének semmi esetre se tesz ellene, ha egy eleven emberrel különben bánik, mint a' holttal.

Öröm most annyira mennyire megnyugodott volt, de kétségesen rázá fejét.

„Minden el van feledve! — mondám — itt a' kezem!“
Ő szívesen szorítá-meg, 's hívott, mennék szobájába, hogy magamat kinyughassam. Ott még egy pohár jó bort is nyujta, melly különösen javamra szolgált.

„Valóban ez rajtam most történt előszer“ így kezdé emberem a' beszédet.

„Elhiszem!“ felelék mosolygva.

„De csak azután bajba ne jőjjek a' holnapi bonczolás végett.“

„Arról ne törődjék kend jó ember; én szállásomat megmondom, 's a' biztos ur meg fog elégedni. Csak azt sajnálom most, hogy az emberek, kik nekem az első segedelmet nyújtották, minden felesleges tehertől megfosztának, hogy legalább kendnek iménti fáradságát hálálhatnám-meg; azonban, ha kend el akar velem jönni, majd eleget teszek kötelességemnek.“

„No ha az ur gondolja — viszonya ő — meg fogom próbálni. Menjen Isten nevében, 's ha rólam meg akar emlékezni, igen fogok rajta örülni.“

E' közben tökéletesen fel voltam öltözve, 's nem hibáztott egyéb, mint kalapom.

„Kalapom elég van — szólla az ő — akar egyet az ur?“
Én örülvén, hogy egyet kaphattam; 's a' nélkül, hogy formájával sokat gondoltam volna, feltevém, és haza mentem.

Igaz, hogy gyomrom rossz volt, de kivevén némelly ütődéseket, melyeket az ökölvitában kaptam öreg örömtől, jól érzém magamat. A' fris reggeli levegő igen jól hatott rám, 's én olly formán éreztem magamat, mint egy halálra ítéltetett, ki pardonját viszi haza. Másnap még a' rendes ispotályórt elégitém-ki, 's az időtől fogva mindig őriztem magamat, hogy többé a' pohárba mélyecskébben ne pillant-sak, mert nem igen reménytettem, hogy másodszor is illy szerencsésen menekedhetném-meg a' halálos veszélyből. —

Az ó kor kitünőbb asszonyai.

Socrates mondja Xenophonnak: „jól felvéve a' dolgot, bátran lehet következtetni, hogy az asszonyok lelke semmi részben sem alkalmatlanabb a' nagy dolgokra a' férjfiakéinál.“ Mennyire igazolható ez, lássunk néhány asszonyokat.

Theodorikusnak az olasz földi Ostrogothok királyának egy kitünő talentumú leányát Amalasunthát mutatják az évkönyvek 419. körül. Ezt, a' mint Cassiodorus említi, senki mély tisztelet nélkül nem nézhette; őt beszélni hallani csuda volt. Görög, deák és minden nyelvekben jártas vala, melyeknek messze terjedő országával egybe köttetésben állott; annyi fontosság, és méltóság vonult el rajta, hogy midőn a' gonoszokat megfeddette, tekintete legnagyobb büntetés volt nekik. Atyja halála után ő vevén által gyermeke nevében az uralkodást bebizonyította, hogy arra éppen olly alkalmas volt, mint akármelly férjfi; boldogságot árasztván népére. Fiját Alarikot maga nevelte, ki nagy atyjának Theodoricusnak méltó unokája lön.

Zenobia a' Palmyrenusok királynéja, görög 's egyiptusi nyelven jól tudott irni, 's deákul is beszélni. Rövid kivonatot irt napkeletnek Sándor alatti történetéből. Heronianus és Timolaus fivőit maga nevelte. Katonáji feltüzelésére a' legékesebb beszédeket tartotta panczélosan. Ezt Aurelianus császár, a' zsarlóktól mentté tevéen napkeletet, győzelmi szekérben vitte Romába.

Arete, lelkes görög asszony Aristippos bölcsek leánya, atyja halála után iskolát állított, 's maga tanította a' philosophiára is ön fivőjét.

Dama Pithagoras leányának nagy esze az apjától feltett rejtvények kitalálásában tünt-ki.

Katalin az alexandriai fejedelem Costus leánya olyan jártas volt a' szent könyvek magyarázásában, hogy midőn atyja ellenértelmű bölcseket hozott volna fel, kik másképpen magyarázták a' szent irást, helyes okaival mindeniket meggyőzte, 's részére vonta.

Cornelia afrikai Scipiónak felesége 's a' Gracchusok anyja a' legszebb ékességgel irt leveleket hagyta maga után, onnan meritették fivőik is Cicero szerint (in Bruto) az ékesszóllást. Tudományára, hűségére, és földmérési ismeretére nézve is jeles volt, a' mint Plutarchus írja a' Gracchusok életében.

Szendár.

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

Esztergom vára 1831-ki Septemberben.

(Végzet.)

A' szent István protomartyr kápolnáját a' basilica jobb oldalában hasonlóképp már egészen kész két kőfaragás teszi nevezetessé u. m. Ambrus Károly főherczegnek Pisanitól carrarai márványból Maylandban készült emléke, és szent István első martyrnak halála Ferenczytól. A' művekről nem ítélek, mert nem tudok. Az első Ambrust ábrázolja, ki beteg ágyában fekszik, 's őt egy angyal ágya mellett gyóntatja; Ambrus felemelkedik, és melljére teszi kezét. Egy másik angyal az ágy végében elfordulva sir. — A' másik szent Istvánt képezi, a' mint térdel, kezeit az egekre nyújtja, ábrázatján elöntve a' méltóság, szelidség, bizodalom. Alulról két angyalok egymással szemközt profilban. A' gyermeki ábrázatoeskát ó milly jelesen fejezéki a' mester; a' kövér kis testet, azon a' reszkető puha húst mikép ábrázolta-ki a' lelketlen fehér márványból! Csókot kívántam volna nyomni a' kedves angyalok hideg ajkára.

A' régi, hajdankori méltóságában hiven megőrzött Bakáts Tamás érsek kápolnája a' basilica bal oldalán van által ellenben sz. Istvánéval. Ez előbb is az esztergomi várbán állott; az új építés előtt nagy gonddal elszedetvén 's a' kövek egyenként bizonyos számmal jegyeztetvén a' basilicába mostani helyére által tétetett ugyan azon formában 's nagyságban, mellyel előbb birt. Bakáts-hoz méltó, ki építtette; egészen veres márványból van, cifra faragásokkal, három század előtti izlésben. A' mohátsi veszély után Mahomed tiszteltetének benne, minek több nyomai maig is vannak. Az oltár körül függenek a' templomnak adott ajándékok, vótumok (áldozatok).

Hogy az ember a' majd majd kész nagy egészet helyesen felfoghassa, nem haszontalan annak mintáját, kicsiben előadott képét látni. Egy romladozott épületben tartatik az a' basilica mellett egy nagy asztalon, mellynek felső tábláját ha srófokon felemelik, az alatta rejtett tábla a' hajdani hegyet régibb épületjeivel mutatja az előtti milétében. Az épületek kártyából vannak a' legtokéletesb mértékirányban, 's idomzatban kinyomva, és a' látásnak ki-

téve. Így az ember egy tekintettel nézi végig a' mesteri művet, melyet csak több tized érlel létre, miként Isten néz-le egéből az esztergomi várra, vagy azon tervre, mely Pacht építőmester agyában lerajzolva van. — Az épületek öszvefüggesét, helyezetét, elrendeltetését tisztán teszi itt a' vizsga lélek magáévé. — Ugyan azon szobában láthatni más nevezetességeket is, p. o. régi fegyvereket, miket a' napszámosok munka közben napfényre ástak-ki.

Ha e' dicső munkák, mint ohajtatik, végre hajtatnak, Esztergom azok által bőven vissza nyeri régi diszt; — nem lesz annyira szükség Romába 's Flórentzbe menni a' művészetért szomjázó Magyarnak, sőt tán láthatunk nem kevés bámulni való külföldit is kedves honunkban.

T. L.

III. JELES MONDÁS.

Tisztelet.

Csak holtaknak kell adni halottí
Tiszteletet, 's gyászos koszorút a' hervatag ágból;
Élő háladatos szívvel tiszteljük az élő,
'S a' győző neve kedves hang, leborulva nevezzük.

Vörösmarty. Cserhalomban.

A' tudatlanság olyan, mint a' rajta ülővel minden lépten botló 's kantározóját nevetségre kitevő ló.

ifj. Thoroczky László.

Aphorismák arab nyelvből. Vétked felett magad ítélj előbb, minek előtte más itélné azt meg.

Sok embernek nincs természeti fősvénysége, de adakozó természetet se tanult sajátolni.

A' szája a' nyelvnek tömlőcze.

Közli Szendár.

IV. KÖLTÉSZET.

Szendevár.

Rege. Oexel Móritától.

1.

2.

Setétült már, a' mint Ipoly
Érnyős füzesek között
Napst hűves alkonyatán
Egy erdőn át-költözött,
Remélvén hogy ez éjszakán
A' hold rezgő fényinél
Bejut vágya bájhonába,
Kedvese hol búban él.

„Megállj uram! — mond lovásza —
Jobb az éjt itt tölteni,
Mert setétben igen könnyű
Az utat elvéteni,
Majd reggel a' hűs korányon
Szende felé reptetünk,
Hova már e' tekercs-uton
Ma nehezen érhetünk.“

3.

„Igazad van hiv uti társ!
Tudom már elfáradál“ —
Mond Ipoly agg lovászának
Es lováról ott leszáll, —
„Dőlj magad le a' pázsitra,
En nyugtot ugy se lelek
Szenderülj csak álmaidban
Majd én téged őrzelek.“

4.

Szomerúan andalg Ipoly
Hold nyájas sugárinál,
Sohajtva néz Szende felé
Hol a' Kedves lakja áll.
Ilka volt a' bájoló lény
Szendevár szép anygala
Kinek Ipoly hős tettiért
Már rég jegyese vala.

5.

Utóbb szép pálya nyílt egén
Honvédelem híván őt,
Eltűnt, hogy a' harczmezején
Nyerje-meg a' szeretót.
Most borostyán koszorúval
Vissza felé jöve már,
Kit hullámozó kebelében
Ilka, égve égve vár. —

6.

Szépen csilloga-ált a' hold
Magos füzek levelén,
Midőn ébren járt még Ipoly
Fel és alá őrhelyén,
Néma csend terjed körülé
Semmi nesz se hallatott,
Mig szerelmes képzetében
Imigy fel nem sohajtott!

7.

„Közelgek gyönyör-lakodhoz
Ilka! — szelid hű jegyes!
Szivem messze távulból is
Csak — csak te feléd repdes! —
Szendevár ah! te leendesz
Büszke magános lakunk,
Mig a' világ tiszta egén
Nem borul-be csillagunk.“

8.

Egyszerre gyenge sikoltás
Hat az erdőn keresztül,
Midőn egy füzes tövében
Ipoly még álmatlan ül;
Felszökel tüstént helyéből,
'S fáradt lovára villan,
Honnan a' hang fülébe jó,
Sebesen arra illan.

9.

Megállván a' gondolt helynek
Homályos nyilásinál
Látja hogy két vitéz lovag
Párviadalra kiszáll
Közökbe ugrat ménlován
Jobbja buzogányt emel,
'S mellje bősziült harczvágyában
Illy dörgő szókat lehel.

10.

„Vakmerők! kik e' magányban
Zajt okozni mertetek,
Ha kedves néktek e' világ,
Innen tüstént menjete! —
Különben majd megadandom
Bátorságtok jutalmát,
Ha még tovább zavarjátok
Az éj csendes nyugalmát.“

11.

Válaszul iszonyú dárdák
Repülnek Ipoly felé,
'S egy — ah véletlen eset!
Lovának szügyét lelé.
Földre zuhan a' szegény ló
Urától bucsút vevén,
Kit mindig hiven hordozott
A' harcz véres mezején.

12.

Ipoly gyalog maradtában
Gyorsan egy fához vonul
Látván hogy már végső napja
Lassan lassan elborul —
Feltéve hősül magában,
Hogy velek megmérkőzik,
Vagy ha győztes nem lehetend
Örök létbe költözik.

13.

Rá csapnak most a' lovagok
Hogy a' föld alattok reng,
De a' győzelem csillaga
Ipoly bájegén dereng —
Midőn minden győző remény
Eltűnt volna szivéből,
Es nehéz arany sisakja
Leesett már fejéből.

14.

Hátulról egy ismert szózat
Imígyen biztatja őt,
Melly Ipoly fáradt lelkébe
Önt egészen új erőt:
„Bátran előre bajnokom!
Rózsás előtted az út
Érdem-teli homlokodra
Fűzz nefelejts-koszorút“

(Végzet következik.)

V. VILÁGI TELEGRAF.

Öreg urak vendégsége. Romanban a' brome-i departementban nem régiben egy vidám vendégség tartatott, mellynek részesei 25 aggastyánok voltak. Közülök a' legidősbik 98, a' legifjabbik 80 esztendő-t számlált, valamennyin pedig 2,700 esztendő-t. Ugy látszik, hogy mindnyájan még jóforma időkort remélnek élni, mint-hogy azt végzék egymás közt, hogy még tíz esztendeig folyvást e' napon össze jőjjenek, 's vendégségüket megújítsák.

Szerencsétlenség. Bedford herczegnét néhány hét előtt falusi jószágán Rothiemurchusban szerencsétlenség érte. Valamelly kutya, mellyel a' herczegné nyájaskodott, reá ugrott 's egyik szemöldökét homlokának jó nagy darab bőrével együtt leszakasztá; szeme azonban még is menten maradt. — Ismét beteljesedett e' képpen magyar közmondásunk: „A' ki kutyával játszik, bot legyen kezében.“

VI. KÜLÖNFÉLE.

Hasznos látogatás. Ha orosz országban a' gyermekágyas asszony már képes látogatókat elfogadni, minden ismerős bárátnéja hoz neki némi ajándékot, melly többnyire egy ritka arany szokott lenni. Így tehát mennél nagyobb a' látogató asszonyok száma, annál jobban telik arannyal az erszény. — Ha ez nálunk is divatozna, talán a' népesedés jobban nevelkednék.

Udvary.

Gyengéd szeretet. Egy fiatal deli természetű leányka az 1830-ki kemény télben a' hajfodorítóhoz sietett, és természeti ékeségét, bájló szép haját elvágatá csekély pénzért, hogy ezzel a' nagy hidegben fogyatkozó szülőjét némiképen felsegélhesse. — Ritka példája a' szülők iránt viseltető de korunkban már igen hanyatló szeretetnek.

Ugyan az.

VII. NEVETTETŐ PILULA.

Egy paraszt a' templomból egyenesen a' csapszékbe menvén az uton elveszté olvasóját, 's midőn a' csapláros intené, hogy menne vissza a' templom felé azt keresni, kedvetlenül így felelt: „mit ér, ha megyek is, hiszen nem innen mentem a' templomba, mikor elvesztettem, hanem onnan jöttem ide.“

Nagy Ignácz.

Tagrejtvény.

- 1) Fő tagom ejti zsidó; lábom föld szűli ruhánkra,
Egykori Erdélynek volt ura hajdan egész.
L. K. Egerből.
- 2) Szünet idő az egész; érczek közt felleled első
Szótagomat; vagy díj, vagy műszer a' második, avagy
Száz kárt hullámozó dagadás; vég szüntivel éj lesz.
Gr. Pál Vácson.

Előbbi rejtvény: 1) A' kard hüvelye. 2) Üres helyet.

Szerkezi Róthkrepi Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.